

Передплата

на «РУСЛАНА» вносіть:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі члени по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудни.

Реданція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунщини). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошення зви-
чайні, приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дари і приватні донесення по
30 с. від стрічки.

Не взивайте імени Господа всує!

Грунвальдську перемогу загадали галицькі Поляки святкувати у відповідь на обидливі слова імператора Вільгельма II. Маніфестація має обняти всі верстви польської суспільності, а столиця ладить ся офіційно до звеличення сего народного торжества.

Але як звісно, під Грунвальдом не лише самі Поляки били ся, а литовські і руські війська під проводом князя Витовта заступили ся чи не більше коло перемоги над пруским орденом, чим трусливий король Ягайло, який навіть не умів використати і довершити досягнутої перемоги над віковим ворогом.

З тої причини комітет, уряджуючий грунвальдську річницю, уважав відповідним вивести також Русинів до спільного святкування спільної колишньої перемоги. Вже поминувши сю обставину, що ся історична подія, хоча й збула ся при участі і з жертвою Руси, не дотичить зовсім її народного життя, то Русинам не час тепер на торжества, коли їх ціле громадське життя оповите тепер туманом смутку, розчарування і тяжкої журби.

На знак вдячності руському народови за його жертви на користь колишньої Польщі, на знак щирости, славянського братерства супротив навали германізму, яке перший раз заманіфестувало ся під Грунвальдом, на знак своєї народовой моральної стійкості — побіч протесту против слів Вільгельма — ціла польська суспільність повинна супроти Русинів заманіфестувати ся знеслим ділом віддяки і справедливості: протестом против знасили на Русинах, до якого краєвий сойм лагодить ся в справі станиць славянської гімназії. Се було би високе святкування тої кровавої річниці для пруских хрестоносців і достойна відповідь на хиці затії мальборкского бесідника.

Тому, що з Русинів ніхто, як то кажуть, і вусом не моргнув на згадані просяни комітету, а він доконче хотів мати про парад дещо руського в день обходу, депутация сего комітету удала ся до о. Митрополита з просябою, щоби в церкві св. Юра відправила ся в сей день Служба Божья. О. Митрополит — як доносять польські часописи — з цілою готовістю згодив ся на просябу депутатії і поручив... порозуміти ся з парохом. Депутация удала ся відтак до начальника жидівського збору і там обговорила богослуження в синагозі і позискала для проповіді рабіна д-ра Кара.

Бути може, що др. Каро не мав трудності в приреченню урядити богослуження в синагозі, бо Мойсеева наука голосить «зуб за зуб, око за око» і взиває Бога на мстника дізнаних кривд. Але певно, що о. Митрополит прийшло дуже тяжко відвернути від себе чудну місію депутатії. Ми певні, що лише з вроженої делікатности наш Владика не відказав прямо депутатії, а поручив лише — порозуміти ся з парохом. Краківський кардинал кс. Пузина за-

казав був навіть прямо набоженства у вавельській катедрі і доперва на всестороннє налягання впливових чинників, згодив ся на обхід грунвальдської річниці в костелі.

Як колись пруські хрестоносці надуживали католицької віри і Христового імені для своїх заборчих цілей, чи ж так і за п'ятьсот літ нічо не змінило ся в поняттях моралі і гуманности, в розумінню Слова Божого? Чи ж нині ми так само маємо надуживати Церкви для політичних цілей, для гадки відплати і пімсти?

Впрочім і з католицького становища дуже оно дивним виглядає, відправляти богослуження на інтенцію подяки за погром тих власне хрестоносців, які з мечем в руках несли хрест і католицьку віру в поганські країни Литви. А хочай вони, як ми вже сказали, надуживали сего знамені вселюдського мира і братерства, то се ще не управнює сучасних до надуживання тих самих високих заповідей Божих.

Як люди світські, так сказати би, грішні, знаємо, що не все може діяти ся по божому, і далеко ще людськості до досягнення християнського ідеалу. Передовсім розуміємо піднесену Поляками гадку святкування грунвальдської річниці і з нашої сторони нічо не маємо против неї, хочай в ній участь брати не маємо змоги. Однак повторяємо ще раз: не misceantur sacra cum profanis, до своїх борб, ненавистей, завзяток, пімсти нехай люди не взивають Бога і його імені не надуживають для світських, не божих цілей!

Промова посла Олександра Барвіньського

в кр. соймі при загальній розправі над бюджетом
дня 8. липня 1902.

(Конець).

Але й середно заможні господарі упадають під тягаром податків, визискувані лихвою і несумлінними покутними писарями, нинішні процеси і ті середні господарі також не можуть собі дати ради і заради і мусять глядіти частя за морем і продають за безцін добуток, який їм ще остав по батьках. Нагадаю тут одну справу, яку я підняв і в радї державній, два рази в формі інтєрпеляції а так само і в тій В. Палаті, а недавно вплинула інтєрпеляція в тій справі від ВПр. митрополита Шептицького. Та справа відносить ся до визиску гуцулів, яких зведено на жебрачу торбу. Край до недавня заможний, нині збужив під впливом лихви, під впливом судів, котрі не старають ся заощідувати із свого обовязку тими непорядними і темними, визискуваними селянами, тільки ідуть ще в великій часті тим покутним писарям і павкам на руку.

На жаль правительство не відповіло на двократну інтєрпеляцію в радї державній, не відповіло також на інтєрпеляцію внесену тут; видно отже, що не може нічо відповісти, бо все що там сказано, є простим рабунком тих безпорадних і темних селян. Вираді чув я, що декотрих судів перенесено з Гуцульщини, знаю, що староста косівський, що багато причинив ся до збуження гуцулів, на останку вже спенсіонований, однак на тім ще не кінець, тим лиху

ще зовсім не зараджено, бо треба се лиху зовсім викорінити.

Край наш є майже виключно рілничий, бо 77 на 100 людей в краю займає ся рілництвом, промислом займає ся троха більше як 9 на 100, а мало що більше як 5 на 100 припадає на всі інші верстви, як урядники і інші. Отже треба передовсім подбати о се головне населення, котре належить до рілничого стану. Але як оно виглядає в числах се населення. Коли переглянемо статистичні викази, які видає кр. виділ, то дійдемо до дуже сумного образу, а іменно переконаємо ся там, що власність табулярна є так обтяжена довгами, що за 24 останніх літ обдужене потроїло ся, обтяжене власности мійської збільшило ся протягом тих 24 літ в п'ятеро, а обтяжене власности сільської зросло в осмієро. Отже се є числа застрашючі. В році 1870. тяжило на селянській землі 144 мільйони довгів а в 1894. вже 400 мільйонів. Щож допоможуть наші ухвали на цілі рілництва, які тут прелімінуємо на мільйон кількох корон на цілі рілництва, коли та сільська власність є так страшно обдужена, що для неї є то так, якби ми умираючому дали каплю лікарства. Тут треба звернути увагу на селянство, котре є підвладне краю і державі і єго висвободити з довгів. Я підносив ту справу в одній з минулих сесій і домагав ся поручення кр. виділові, щоби поробив розсліди в цілі конверсії гіпотекарних довгів на амортизуючий ся і невинуватливий із сторони вірителя рентовий довг. Але коли такі замітки виходять від руського посла, не находять звичайно послуху. Коли би се учинив хтось н. пр. з краківського клубу, то би може хто на се звернув увагу. Я звертав увагу, щоби можна приступити до викупу селянських довгів.

Сею справою займають ся в Чехах і в Тиролю поважні послы (н. пр. посол тирольський Грабмайр. Але замість такими справами у нас зайняти ся, подає ся штучний лік, приготовлений в краківській кухні і може бути, що на тамошні відносини той лік був би може здоровий, але на наші відносини є невідповідний. Маю тут на думці знаний закон п. Гушки, що був предметом нарад у вторішнім соймі, був одною з причин, як п. Стадницький сказав, нещасної сецесії. Перший бесідник на вечірнім засіданню жалував ся, що правительство того закону не предложило до санкції (чого руські послы домагали ся) і сказав, що відослав на черку закону до кр. виділу було непотрібне, бо можна було прийняти в такій формі, як був ухвалений на минулій сесії. Я не є правником, але чув від дуже поважних правників і професорів права, що сей закон є неможливий до санкціонування, бо містить в собі багато кодифікаційних недокладностей і суперечности з цивільним кодексом, з правничих зглядів не може бути санкціонований, а що правительством не поспішило ся, той закон внести на теперішній сесії, не буде дивно, хто троха ближше пригляне ся річі. Що-до тих рентових осель звертає увагу, то не тільки погляд Русинів в тім згляді є відмінний. Покликую ся на слова п. Гурика, котрий в рілничій анкеті, скликаний в справі неподільности ґрунтів, сказав свою гадку, проти того виказав, що треба передовсім двигнути промисл і інші да-ти способи прожитку селянам, а тоді буде можна перевести неподільність ґрунтів. Тож само сказав Охенковський, професор економії, чоловік

єнії, що ознайомився з відносинами в нашій країні за границею, бо там був професором такої тамошньої відносини, придивився. Тож само п. Чеч був тому противний; отже коли так поважні голоси против того відзивалися, то сей лїк п. Гупки не є так благодатний, як деякі панове судять.

А тепер позвольте панове, що перейду до політичних справ і наведу до слів генерального с-правоздавця бюджету Г. Е. гр. Ст. Баденього, висказаних при бюджетовій провізорії, котрий сказав, що треба би змагати до того, щоби повагу всякої влади у нас підтримувати, щоби ті, котрі мають вплив на нарід, на широкі маси, не підбурювали тих мас, але повагу влади скріпляли. Як влада не має поваги, тоді настає анархія. Але передовсім сама влада верховна повинна дбати о се, щоби своїм поступованем здобула собі не тільки повагу і вплив на широкі верстви. Влада повинна старати ся, щоби її не тільки бояли ся, але поважали і любили. Я зверну увагу на ту найвищу особу в нашій державі, котра є власне прикладом обовязковости для всіх, що мають які-небудь обовязки. Се уособлене почуття обовязку і кожний, що мав нагоду бачити, як наш монарх виступав чи в державних справах, чи в церкві, чи при иньшій прилюдній нагоді, то кожний мусить віддати йому найвище поважане, бо бачить, що монарх знає і сповняє свій обовязок. Наш монарх не встидає ся чи то в церкві, чи на процесії укланькути, він все є там, де сего репрезентация від него вимагає. Позволю собі нагадати недавнє торжество Божого Тїла у Львові. Щож ми бачили? Можу запевнити, що се була наука з погляду, як влада сама підкопує свою повагу. Тут показало ся, що обряд наш, нашу церкву уважають яко щось послїднійшого, бо коли на таких торжествах латинського обряду буває кр. маршалок яко заступник краю і намісник та президенти всяких урядів, тут майже нікого не було. Так само коли з почином соймової каденції відбувала ся Служба Б. у св. Юра — думаете, що були там які репрезентанти влади? Був лише поліційний агєнт і 2 поліціянти! Отже, як се бачить широка маса людности, щож собі думає? — що се щось менше вартного, низшого, а тамто висше. Розуміє ся, що потім роблять ріжні замїтки, які до поваги властей не можуть причинити ся.

Перший бесїдник в загальній розправі підніс справедливі жалоби на невідповідне поступованє урядників з горожанами краю, але виказував лише поступованє з селянами комісаря Бартманського. Але я би мїг вам виказати приклади, як виспї урядники і то в намісництві поступають навіть з людьми з інтелїгенції, на щастє не був се Русин, бо з ним обїйшов би ся був сей урядник ще може гірше, але з польським послом до ради державної, котрому показав двері і доперва як той урядник поламав ся, що се посол, то став перепрашати. Жалували ся тут також на повільне залагоджуванє справ в урядах і то не лише з боку руских послів, але зробив се і п. Мілевський консерватист. Я лише повторюю, що він сказав о правительстві краєвїм. Цїлими лїтами лежать справи неполагоджені мимо того, що сторони просять і пригадують. Нераз удають ся люди до нас, щоби в міністерстві ті справи приспїшати, а в міністерстві кажуть: «того а того року пішло до намісництва і ще не вернуло. Таких справ мїг би я багато вичислити, однак не хочу забирати дорогого часу.

То саме можна сказати про вичїкуванє по урядах, чи податкових, чи почтових, чи иньших. Коли прийде чоловік заплатити податок, часто мусить ждати годинами і часом урядник не тільки не полагодиє справи, але й поганьбить зза свого віконця. Треба би отже урядників поучувати, що не край для них, але они для краю, а коли они поставлені на своїм становищі, то повинні обходити ся з людьми як слїд.

Численні наводжено нераз приклади непошанованя руского язика, от н. пр. при відкриттю сойму. У всіх краях при відкриваню сойму бувають промови в обидвох краєвих язиках, в чеськїм соймі по чеськи і німецьки, так само на Моравії, Буковині, в Істрії і т. д. У нас тільки кр. маршалок зволив кілька слів по руски вивістити, але я ніколи не чув, щоби намісник, хоч

в тїй часті краю уроджений, промовив хоч кілька слів по руски. Мусу признати, що є в тїм зглядї певний поступ в порівнаню з давнїйшими часами, що начальники властей уміють вже по руски підписувати ся, бо був давнїйше такий слухай, що при закладах угольного каменя під духовну семинарію у Львові, коли бл. п. архив. Рудольф підписав ся на грамоті по руски, тодішній намісник питав ся мого сусїда, як по руски пише ся буква З. (пос. Богачевський: скандал!). Але не дивно, що наша мова не дізнає пошанованя, також ректор університету жалував ся, що опинивши ся між рускими крилошанами у св. Юра, сидїв як на турецькій проповіді, бо всі говорили по руски. Дивне вимаганє і дивний погляд, бо щож би ви сказали, колиб хто з Русинів, вїйшовши до польского товариства, вимагав, щоби цїле товариство говорило для одного Русина по руски. Погляд ректора є доказом хибного погляду і маловаженя рускої мови. А прецї та мова руска була урядовою і розговорною на дворі Ягайлонів тут можу покликати ся на історичні записки з XV. і XVI. ст., що тоді учені Поляки уміли по руски. Длугош і Стрийковский читали рускі літописи, Бельський наводить руску азбуку в своїй літописи, а кардинал Олесницький умів читати і писати по руски і тим найбільшу ласку зїєднав собі у в. кн. Витовта. Руский язик був надворним і розговорним за вел. кн. Ягайла, Витовта, Казимира Ягайловича. Королївска канцелярія мала деколи більше експедиювати руских актїв, як латинських або польських. Були в тїм язикї писані грамоти, договори і записки аж до XVII стол. господарів молдавських а навіть татари уживали в зносинах і угодах з польськими королями руского язика, а учені польскі признають сему язикови велику вартість. Бандке називає єго найкрасшим межі всіма славянськими, Міцкевич красшим від російского і білоруского. Найбільша однак біда для многих з нас, як ректор Ридигер сказав — та нещасна азбука. Я виказав п. ректорови, що властиво тільки 18 букв не 32 ріжнить ся від польських і сего легко можна навчити ся за два, три дні.

Менї один з бесїдників звернув увагу на національне питанє. Дїйсно треба сказати, що се питанє є дуже пекучою раною, яку належало би загоїти не лише в нашій країні, але й в цїлій державі. Заострене на національнїм полї в ostatnich часах значно збільшило ся. У нас в краю нарікано, що між Поляками а Русинами є суспільна борба і ворогованє. Я сего не бачу в так чорних красках. Коли порівнаємо наші відносини з відносинами н. пр. в Чехах або Моравії, чи Істрії, то переконаємо ся, що у нас під тим зглядом ще не так дуже зле, як дехто думає. Звичайну причину заострення складають на руску сторону іменно на рускі часописи. Я думаю, що Русини тільки відпирають напасті з польської сторони (Др. Король: так єсть!) А що до провокації Русинів мусимо віддати першєнство «Dzienniki polsk-ому», котрий майже в кожнім числі пише про гайдамаччину. Признасте, що на такі замїти і жабача кров зворушить ся. Є в тїм певна система. Я приписую причину роздражненя і непорозуміння, незрозуміню відносин, а причиною сего є незнанє руского письма і язика.

В інтересї польської суспільности було би, ближше пізнати руску мову і руське письмо; багато злого усунуло би ся і відносини уложили би ся зовсїм иньше.

Коли ми виступаємо з нашими народними домаганнями, то стрїчаємо серед польської суспільности на певний відпїр, як давнїйше. Вже п. Мілевський звернув увагу на те, що треба ввести лад в політичних відносинах в нашій країні. Я годжу ся з ним, але пригадую, що між вами найшов ся був муж високоповажаний, котрий хотїв довести до вирівнаня політичних відносин не лише в Галичині, але в цїлій державі, котрий уложив язиковий закон, ало польське Коло не хотїло допустити до того і казало єму зложити се до актїв. Закон сей був справедливий і для Русинів в Галичині і се було каменем перепони, о який розбила ся цїла справа. Коли п. Мілевський позволив собі сказати, що політика правительства є протисуспільна і протидержавна, то се правда, то правительство не допускає до справедливого полагожденя наших народних дома-

гань і само тим причиняє ся до протидержавної політики. Звичайно говорите нам, що наші домагання за великі, що виступаємо із щораз новими, щораз більшими домаганнями. Се нагадує менї, як ми в 1891. р. в радї державній подали короткий спис найпильнїйших наших народних потреб гр. Тафому і міністрови Залескому, а тоді гр. Залеский відповів: се є найпильнїйші потреби, потім прийдуть пильнїйші, відтак пильні і так не буде кінця. Але се хибний погляд, бо з розвитком руского народу має ся справа так, як з розвитком кожного чоловіка. Малий хлопець має невеликі потреби і домагання, але було би дивно, як би н. пр. батько сказав малому синові: справлю тобі се і те, але на тїм конєць, бо як доросте на мужа, має иньші потреби і вимоги. Так є і з народом. Ви також не вдоволили ся чим небудь. Спершу н. пр. мали ви «Towarzystwo przysiaci nauk» і замінили се на Академію наук, школу в Дублянах на рільничу Академію, школу маларства на Академію шук і т. д. Руский нарід також не стоїть на місцї, а розвиває ся і поступає і має щораз нові потреби. До недавня вистарчали нам н. пр. народні школи, опісля почали ми домагати ся гімназій, а тепер змагаємо до свого університету. Вам тимчасом се видає ся посяганєм на ваш народний стан посїданя. Се зовсїм хибний погляд. Рускі школи, гімназії і т. п. можуть бути побіч польських, а коли Русини домагають ся сего і того для свого розвитку, то до того мають повне право.

Русь вже в XI і XII віці мала свою могутну державу, мала високу культуру і бл. п. архив. Рудольф не безпідставно сказав про Русинів «ein altes Kulturvolk» (старинний культурний нарід). Такі памятники як Нестор, Руска Правда, Слово о полку Ігоря є доказом високої культури і можуть бути окрасою кожної європейської літератури, так само Галицько-волинська літопись, що була важним жерелом для Длугоша і иньших. Правда, татарський погром знищив край наш і лишив звалища і згарища; дісталась Русь під литовське панованє але виспою рускою культурою зрушила Литву так, що литовське князівство було в дїйсности руским. Руский язик був канцелярийним і розговорним на дворі Ягайлонів, а князь і король Ягайло частїйше говорив по руски як по польськи, в тїм язикї списано також литовський статут, книгу законів. А коли за Ягайлонів Польща була сильна, сягала від моря до моря, то для того, що до неї належали рускі землі. Такі битви виграні як під Грунвальдом (Дубровном), підчас відсїчи Відня, під Хотином і т. д. були можливі тільки при участі сил руского народу і Русини відзначали ся в тих битвах, як признають і польскі історики. Говорите звичайно, що Польща була przedmurem християнської віри — се лише в часті вірно, бо властиво Русь була забором Європи перед азійськими ордами. Се признав король польський Володислав Локиток, коли писав по смерті галицьких князїв Льва II і Андрія II. до тогочасного папи, що не стало щита, котрий хоронив християнство перед татарською навалою.

Але коли Русь пізнїйше підупала культурно, двинула ся знов в 16. і 17. столїтї під впливом відродін науки. Згадаю лише школу Ставропигійську у Львові і колегію Петра Могили, пізнїйшу академію в Києві, котрі видали много учених і владик. Се були головні рєзєдники, котрі знаменитих видали мужїв для Руси, Польщі і Московщини. Рускі учені понесли культуру в Московщину а також і в воєнних часах не забували Русини про науку і просвїту. Доказом того Конашевич, що посебляв Ставропигійську школу і київську колегію, як і Виговський, котрий домагав ся заснованя двох університетів на Україні. Опісля упала автономія України а з нею і просвїта, але до нового життя зїрвала ся Русь-Україна з кінцем 18-го віку і мимо гнобленя не пропала українська література, а розвиває ся щораз красше. Так само і в Галичині, хоч Русь була заумерла, однак розбуджена Шашкевичом до нового життя, двигає ся і розвиває і має щораз нові культурні потреби.

Алеж як, панове, поступаєте з нашими культурними потребами, ось найновїйший доказ: Розходить ся від кількох лїт о заснованє рускої гімназії в Станиславові. Але як поступила собі шкільна комісія? — се відомо. Можна також

подіяти ся, що так само піде і в В. Палаті а може навіть постараться о те, щоби справа не прийшла під обради. Шкільна комісія старала ся нібито річевими аргументами збити потребу рускої гімназії в Станиславові. Однак, як виказав ВПр. митрополит, труднощі в заснованню сеї гімназії нема, але всі оцінили сю справу з політичного становища і вказували на се, що руска суспільність дише духом гайдамацким, ненависти до всего, що польске і більшістю 8 голосів проти 4 висказали ся натепер проти засновання рускої гімназії в Станиславові. Чи ж се не може дати таким Затлерам поводу, що будуть знов на се покликати ся. Сеж не лежить в нашій силі, замкнути уста Затлерам і єму подібним, але старайте ся, панове, щоби не було причини до того. Однак колиж ви навіть здержували нас в нашій культурнім розвитку, то руский нарід має в собі таку силу життя і витворив в собі віками таку енергію і силу до розвитку, що не боїмо ся о наш розвиток, котрого нічим здержати не можна.

Для того звертаюсь до всіх, що дальше глядять і оцінюють з ширшого становища наше положення не лише в тім краю, але і поза его границями, і запевняю, що таке поступоване до діла не доведе.

Будьте, панове переконані, що та ухвала шкільної комісії буде толкована яко розрив зносин між нами а вами, се буде водою на млиних, котрі сего хотять. Чи се лежить в інтересі обох народів, в інтересі краю й держави, найнад тим застановлять ся ті, що єї справи рішають.

(Славно, оплески).

Краєвий Соїм.

По промові еп. Пельчара заняв слово пос. Томашевский, який між иньшим осудив «намірений страйк народних учителів і пос. Шаєр, який жадав помноження семинарій і «ународовлення» шкільних підручників, а відтак пос. Стапінський жалував ся, що інспектори розвідують ся про учителів у обшарників та жандармів і уживають учительство до політичних цілей.

Поголоски про обструкцію.

Видко, що деяких справоздавців польських дневників так вже разить руске слово, що слухати его годину — є для них вічностю, бо в иньшних ранішних виданнях «Słowo Polskie» і «Dziennik» вже оголосили руску обструкцію з тої причини, що пос. Богачевский позволив собі говорити довше, як дві години. Тимчасом се не була зовсім обструкційна бесіда, але річева, оперта на фактах з области покривдження Русинів на поли шкільництва. Сю бесіду подамо у повному змісті.

По промові референта пос. Козловского прийнято всі рубрики шкільного фонду.

Учительська семинарія в Бялій

Викликала довшу дискусію при X рубриці, де був загально висказаний завзів до правительства о заснованє кілька нових семинарій. Пос. Стояловский порушив справу Бялої і заявив, що краєве правительство і шкільна рада краєва стали скомпромітовані в сій справі міністром просвіти. Намісник гр. Пінівський відпер рішучо сей висказ, а по поновній промові пос. Стояловского заявив, що справа находит ся у фазі переговорів, тому на неточні а подекуди ложні донесення ріжних дневників не може дати близиших пояснень. В сій справі забирали ще голос пп. Стапінський, Сколишевский, Крамарчик, Ценьський і Ротер так, що се робило вражінє немов обструкції. Вкінці референт пос. Козловский згодив ся на додаткову поправку: в першій ліній має засноватись семинарія в Бялій і соїм ухвалив цілу рубрику, разом з тою резолюцією.

По ухваленню постійної субвенції для заведеня глухонімих у Львові в сумі 2.500 К річно прийшла під дискусію

справа „Просвіти“.

Пос. Целецкий виступає з обвиненнями на «Просвіту», закидаючи їй, що она є головним мотором всенародної агітації против Поляків. Властиво належало би зовсім відказати субвенції такому товариству, але бесідник не

схотів на разі жадного внесеня в тім згляді. Хочє лише своїм остереженєм звернути увагу польского загалу на те, що довкола него діє ся.

Пос. Могильницький відпирає з обуренєм і погордою в імени цілого руского народа інсинуації против «Просвіти», яких речником був п. Целецкий. Відтак на доказ культурної і просвітної, реальної праці «Просвіти» розказує єї історію і діла від повстання до тепер. Вкінці приводить до тої послідної книжочки, яка стала причиною здержання ухваленної вже субвенції за р. 1901. У своїм виводі бесідник доказує, що в сій книжочці говорить ся не про церковну унію, але про любельську унію. Ся унія підготовлявала ся двіста літ, отже видко з того, що на ній дуже залежало польским предкам і що єї дуже бояли ся литовско-руські вельможі та бояри. Доказанєм історично фактом є, що литовско-руські депутати утікли не підписавши акту любельської унії, бо не довіряли польскому кличеви: *równi z równymi, wolni z wolnymi!* Отже сама любельська унія є одностороннім актом, а що єї осно и рівности і справедливости стали парафразою, про се свідчить сумна теперішність руского народа. За такі плоди сеї унії Русинам нема як єї величати і пишучи про неї, они мусять висказати ся уємно.

Дальше бесідник хоче перейти до гайдамаччини, але задля спізненої пори (12½ год.), просить маршалка, щоби міг завтра докінчити свою бесіду. Маршалок годить ся на се і замикає засіданє.

Пора відновити передплату!

Новинки.

— **Календар.** В суботу: гр.-кат. *Петра і Павла*; рим.-кат. *Генриха*. — В неділю: гр.-кат. *Собор 12 апост.*; рим.-кат. *Маргарети*. — В понеділок: гр.-кат. *Косми і Даміана*; рим.-кат. *Бонавентури*. — Вівторник: гр.-кат. *Полож. рязи П. Б.*; рим.-кат. *Розіел. апост.*. — В середу: гр.-кат. *Мокія, Анатолія*; рим.-кат. *Фавста*.

— **Будова гр.-кат. духовної семинарії в Станиславові.** Станиславівські «Nowiny» доносять: На днях прийшов з намісництва дозвіл, розпочати будову гр.-кат. духовної семинарії, яка має бути готова до кінця вересня 1903. Будинок стане при ул. Липовій напротив єпископської палати. Будову буде вести тутешнє староство і в тій цілі головою будівляного комітету іменовано старосту Прокопчца.

— **Сніг в Карпатах.** Минулої неділі упав сніг в солотвинських Карпатах, і звідси взяв ся такий холод.

— **Рільний страйк** вибухнув в Гаях коло Львова. Селяни жадають підвищення платні на час жнив. Доси плачено їм в дворі по 20 і 30 кр. денно. Вчєра відбуло ся в тій справі віче, на яким всі обовязали ся до солідарности.

— **На стації Бобрівка** на шляху Ярослав-Рава руска вискочили зі шин два вагони тягарового поїзду ч. 985. Ніхто з людей не потерпів нещастя.

— **Перський шах** виїхав оноді з Карльсбаду до Остенди надзвичайним поїздом. Поїзд складав ся з двох салюнових возів, реставраційного воза і кількох звичайних і їхав до Остенди 48 год. бо як звістно — шах не зносить скорої їзди. В карльсбадскім кредитовім заведеню шах мав отворене конто на 3.000.000 К, але з того взяв лише 750.000 К на покритє всіх видатків та на удержанє своє і двора.

— **3 Станиславова** пишуть нам: Дня 27. червня с. р. святкувала станиславівська залога ювілей побіди в битві під Траутеном (Trautenau), яка збула ся дня 27. червня 1866. року. В сій битві брали участь між иньшими три полки, що стояли залою в Станиславові, іменню 24. і 58. полки піхоти і 14. (чеський) полк драгонів. В на-вечєріє обходу військова музика из улиць міста і перед мешканцями командантів відіграла музичні твори. В п'ятницю дня 27. м. м. яко день торжества відбула ся полева Служба Божа в шатрі на площі вправ Діброва. Службу Божу відправив місцевий війсковий душпастир сов. о. Касян Куницький і уділив благословення Найсвятійшими Дарами. Опісля були промови полковника 24. полка Колярда, в німецькій і рускій та поручника драгонів гр. Кінского в чеській мові, а вкінці передефілювали війська перед фельдмаршалляйтнантом Фрайндом, окруженим численно дружиною. В окремім шатрі сиділи підчас полевого торжества пані з війскових родин.

Пополудни були їздецькі прогони драгонів за нагородами ввечєр відбула ся спільна ввечєра офіцерів на 105 накрить, на якій буз

присутній командант стації і дивізіонер кінноти фельдмаршалляйтнант Фрайнд

— **Бурі і тучі** лютять ся по цілій Європі а холод такий, як би то було з початком весни а не серед літа: В неділю лютіла ся страшєнна туча в Гітвєра дєля Серєна в провінції Бадахоз. Громи убили двох селян, а град витовк все збіже і наробив шкоди на мільон пєзєтів. — 3 Нового Йорку доносять, що в послідних днях лютіла ся страшєна буря в західних сторонах держави Новий Йорк. Від великої зливи настала повінь, а вода забрала богато хат і мостів. Шкоду обчислюють на сто тисячів долєрів. — Може бути, що вже сими днями верємя змінить ся, бо з Відня заповідають вже погоду і тепло, а з Італії доносять, що там навіть настала велика спека, в Мілані було дня 7. с. м. в полудне 38° Ц. і то в тіни. Також і з Риму та Фльорєнції доносять о великій спеці.

— **Немовлятко в валізі.** На стації Раздєльна полуднево-західної залізниці, надійшла надана валізка і ніхто по неї через місяць не зголосив ся. По місяці отворєно валізку і найдєно там трупа малой 6-тижнєвої дитини. Тіло дитини було обвинєне ватю з субліматом, а на устахбула вата, наповнєна хлєороформом. Персвідчєно ся, що смєрть дитини наступала не в послідок удусєня, лише з голоду. Лікарі при секції заявили, що дитину хлєороформом успєсно, і в часєї того сну она умєрла з голоду. При дитині найдєно 2 хустки до носа з буквами В. С., 3 мамки гутаперхові, 2 фляшки молока, 2 кусні хлїба, кілька пєлинок і плащик. З того можна вносити, що дитина походила з засібнїшої родини.

Наука, штука, література.

— **Практичний провідник для катєхитів.** Уложив *Євгеній Гузар*, катєхит муж. учит. семинарії у Львові. Друга частє для 3. і 4. року науки. У Львові, 1902. Накладом автора. З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка під зарядом К. Бєдварского. Стор. 112, в. 8°. Ціна 1 К 40 сот. Набувати можна в Книгарні Наук. Тов. а ім. Шевченка і Ставропігійській у Львові.

— **Учитель ч. 13** з дня 5. липня 1902. Зміст: Нові дослїди над дїтьми. — Мова і єї розвиток у дїтїй. — Сумний стан нашого шкільництва. — Коротєнький перегляд авєстрійської держави від Марії Терєси до Франц Йосифа I. — Поліпшенє платні народних учителів. — Дрібнє.

— **Комаря ч. 12. і 13.** з 7. липня 1902. визначє гарними ілюстраціями і добірними статєйками. На примір подаємо одну анекдотку: Праотєць Адам по добрій вєчєрі ляг під пальмою і не міг заснути, бо щось єго дуже кололо в боці. Стогін Адама почув Господь, явив ся перед ним і питає:

— Чому так. Адаме, стогнеш?

— Ой, — каже Адам, — ратуй мене Боже, бо щось мене дуже в боці коло!

Господь змилосердив ся над Адамом, успив єго і виняв з боку.. колькоу і з неї сотворив жєнщину.

Краєвий Соїм.

О год. 10. перед полуднем розпочало ся засіданє відчитанєм пєтицій і відповідей виділу краєвого на інтерпєляції. Відтак вибрано доповняючо членом краєвого виділу др. Ст. Дємбско-го а заступником др. Адольфа Вурєта.

Галицка Щадниця.

Пос. Абрагамович реферує справозданє банкової комісії про галицку Щадницю, а соїм приймає єго і підвищує гваранцію краю для вкладок гал. Щадницї о 10 мільонів с. є до 80 мільонів корон. Пос. Шєдєль жадає, щоби Щадниця не продавала нафтових терєнів в чужі руки.

Грунвальд.

Пос. Стапінський ставить наглє внесенє в справі конфіскації львівською прокураторією відозви задля святкованя грунвальдської річницї, в праві закау маршалком відчитаня в соїмі сконфіскованих місць і в справі закау станиславівским старостю обходу. Внескодавєць покликує ся на те, що дотичну відозву не сконфіковано на Буковині, де Поляки не мають в приближеню тої сили, що тут.

Пос. Тарнавский інтерпєлює правительство, чому поліція в Перемишлї заборонила збори і похід в день обходу річницї.

Народнє учительство.

Пос. Козловский представляє справозданє шкільної комісії в справі зміни краєвого закона про правні відносини учительского стану і про поліпшенє їх біту.

В дискусії займають голос пос. Малаховський як внескодавець, відтак намісник гр. Пінинський, який вказав на фінансові труднощі цієї справи і заявив, що хоч краєвий виділ прелімінує тепер 700.000 К, то певно обтяжене буде значно більше. Є се перший крок на дорозі поліпшення долі учительства, але і за него належить ся вдіка краєвому виділові і соймовій комісії. По пос. Томашевським промовляв віцепрез. шкільної ради краєвої п. Плажек, який горячо пішрав внесення комісії і апелює до горожанського духа учителів, щоби свої жадання примінювали до фінансової спроможности краю. Промовляли ще пп. Станіньський, кс. Шпондер і Ценьський підносячи жадання так що до становиска учителів, як і планів науки.

По фактичних спростованях пп. Барвіньського, Гурика і Ценьського та промові референта Козловського і Бобжинського ухвалено одностайно внесення поліпшення долі учителів.

З черги прийняв сойм внесення комісії краєвого господарства що-до водних і меліораций-

них будівлі та переходить до дальшої бюджетової розправи, в якій забирає голос пос. Могильницький для докінчення своєї бесіди в оброні «Просвіти».

Год. 1. засідання триває даліше.

Телеграми.

Ішль, 11. липня. Австро-угорський амбасадор при Ватикані гр. Сечен був вчера на аудиєнції у цїсаря.

Відень, 11. липня. Вчера приїхав ту президент угорського кабінету, Сель, на конференцію з д-ром Кербером в справі цлової тарифи. Народа відбула ся в присутности фахових міністрів австрійських і угорських. Приступлено до третього читання тарифи. Дальші засідання відбудуть ся 23. с. м.

Чернівці, 11. липня. Сойм ухвалив, перебрати продажу соли в заряд краю

Відень, 11. липня. З Інсбрука доносять, що автономічна комісія тирольського сойму покін-

чила вже свою працю і дуже значною більшою частию прийняла компромісове внесення, після якого німецькі громади в італійських округах Фассаталь, Альпежо і ин. не мають підлягати аві німецькій аві італійській секції виділу, але цілому краєвому виділові.

Надіслане.

Водолічнице заведење і пенсіонат
„КІСЕЛЬКА“ (Львів)

отворений цілий рік

приймає хорих на побут в пенсіонаті і до лічення амбулаторного. — Всяких пояснень уділяє управитель заведења

Др. Едмунд Ковальський

доцент гідротерапії на львівськїм університеті.

(9—10)

Конкурс.

Виділ бурси св. Володимира В. в Самборі прийме в сїм шкільнім році 50 учеників під слїдуючими услївами: 10 учеників по 24 К, 15 учеників по 20 К, а 25 учеників за доплатою 2 К і харч в натуралїях. При вступі платить кождий ученик 1 К на інвентар і має вказати ся оджию, білизною, постелею і книжками. — Просьби устні і письмєнні з заявою висоти платні належить вносити до о. Михайла Ортинського, катехита учит. семинарії до 15. серпня 1902. р.

Від Виділу бурси св. Володимира В. в Самборі дня 9. липня 1902.

(Всі прочі рускі часописи просимо дуже о повторєвє сєго конкурєу).

**Студент
Філософії
—
математик**

приймає на час ферїй лекцію на село. Злгошена на адресу:
Іван Боднар в Бовкові,
п. Перемишляни.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна
Найславнїйша програма!

від 1. до 16. липня 1902.

При співучастї військової музики 80. п. п.

1) Марш. 2) Увертура. 3) Les 4 Colbergs, молодєнкі артисти. 4) The Romeo, японський акт фантастичний з групою какаду. 5) Сестри Marigold, англійські співачки і тансерки. 6) Albino & Lydia, гімнастика на електричній лірі. 7) Орхестра. Реклямограф. 8) Mira-Mare-Fontaine-Feerie, серпентиновий танець серед моря водограїв. 9) Музика. 10. Nadrage, комічний черевобесідник. 11) Братя Zenary, сальонові акробати. 12. Американський біоскоп.

Що дня о 8. год. вечером велике представлєнє. В неділю і свята два представлєня. Що п'ятницї High-Life представлєнє. Білєти вчаснїйше можна замовляти і пабути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Льоси на сплати

місячні з правом до виграних по зложїню першї рати поручає банковий дїм Шіц і Хаєс (Schütz i Chajes) у Львові пл. Марийска ч. 7. Купно і продаж ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізія льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(13—50)

Найдешевші, трєвалі КЕРНИЧНІ ПОМПИ

як також помпи всякого рода і до кождої ціли, рури, трєвалі мотори вітрові, водопроводи будувє перше моравське заведење для водопроводів і помп

Ант. Кунц

ц. і к. надворний доставець в Mährisch-Weiskirchen.

3(13—24)

✱ Признані за найлучші ✱

Сталєві плуги

1-2-3- і 4-скїбові
Бороши до лук та моху складові і двїгональні. Валки
Обручкові, гладкі і сталєві

Патєнтовані „Молотїльнї“

Самодїльнї патєнтовані сїкавки „Сифонїя“
до нищення мшїць на виноградї, ріпаку та земної блошки.

СїВАРКИ „AGRICOLA“

Косярни до трав, конюшини і збіжжя, граблі до громадженя сїна і збіжжя і перевертачі до сїна.

Патєнтовані Апарати Дїпра до овочів, ярип і т. п.

Праси до вини і овочів, ярип і т. д.
Млинки на овочі і ягоди.
Машини до толочєня винограду.

Кїтлові печи до перєношеня. Парові машинки до паші

Найновїйші млинки до чищення збіжжя.

Сїчкарнї системи Гекєла. Млинки

✱ Ручні праси до сїна та соломи ✱

постїйні і до перєношеня

як також всякі иньші господарєскї машини.

виконують і доставляють після найновїйшої системи

РН. MAYFARTH & Co.

ц. і к. уприв. фабрика машин рільн., відливарня залїза і парова кузня.
у Відни, II. Taborstrasse Nr. 71.

Заснована в 1872 р.

750 робїтників.

Вїдзначєна 490 золотими, сїбїними і бронзовими медалїями на всїх бїльших виставках.

Вичєрпуючі каталогї і числєнні письма з признанєм — даром.
Заступцї і відпродавцї пожадані.

1/2 кїльогр. гусячого піря

лише 60 кр.

Розсїлаю зовсїм новє, сїє пірє, рукою дертє, пів кїльогр. лише 60 кр.; то саме лїпшої якостї лише 70 кр. в почтових пацках пробних 5 кїлг. за почтовим побранєм.

І. Краса торговля пірєм
в Сміхові коло Праги (Чєхї).
Вимїна дозволенє. Пропу о точну адресу.

НАКАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лєв Лопатинський.
СВЕРХУХА
комедія з сїльського життя в 3 актах
цїна 60 сот.
З життя схоплєні тїши, погідна весєлїсть і простота сїєнічної обєтановки чинять сїю комедїю дуже пригідною до вистави навіть для менших аматорєских кругів.
Пабути можна в Старополїській книгарнї у Львові.

Вєїлякї	Вїльєсованї	цїнні паперї	Контора вимїни	БАНКУ	Гїпотєчного.
КУПОНИ		виплачує без потручєня провїзїї або копїтїв	ц. к. упр. гал. акц.		